

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HATAY TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

**06-07 EKİM 2015
HATAY**

ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

İtri ve Tıbbi Bitkiler ile Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında, sektörün tüm taraflarının bir araya getirilmesi, mevcut durumun analiz edilmesi ile Bakanlık politikaları doğrultusunda gelecek için hedeflerin ve stratejilerin belirlenmesi için, 06-07 Ekim 2015 tarihleri arasında Hatay ilinde sektörün tüm paydaşlarının katılımıyla "**Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Çalıştayı**" gerçekleştirilmiştir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü koordinasyonunda gerçekleştirilen çalıştaya; **12 farklı kurumdan, 10 farklı ilden ve 11 farklı üniversiteden** olmak üzere ülke genelinde toplam 100'ün üzerinde yetkili katılım sağlamaktadır.

Çalıştay programı çerçevesinde, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın tüm birimleri yanında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, TÜRKAK, bölgede bulunan kalkınma ajansları, üniversiteler, araştırma enstitüleri, meslek odaları ve özel sektör temsilcilerinin de içerisinde olduğu çok sayıda uzman tıbbi ve aromatik bitkiler sektörünü tüm yönleri ile değerlendirmişlerdir.

Yetiştiricilik Çalışma Grubu Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı **Prof. Dr. İlhan ÜREMİŞ** moderatörlüğünde değerlendirmelerde bulunmuştur.

İşleme ve Mamul Ürünler Çalışma Grubu, Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Ayhan TOPUZ** moderatörlüğünde değerlendirmelerde bulunmuştur.

Pazarlama Ve Finansman Çalışma Grubu, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Kenan PEKER** moderatörlüğünde değerlendirmelerde bulunmuştur.

Hazırlanan sonuç raporu, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı **Mehmet Ali OLGUN**, Hatay Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü **Aydın TÜFEKÇİ** ile çalışma grubu moderatörleri tarafından sunulmuştur.

Yetiştiricilik Çalışma Grubu Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi **Prof. Dr. İLHAN ÜREMİŞ moderatörlüğünde** yürütülen çalışmaların sonucunda aşağıdaki başlıklarda değerlendirmelerde bulunmuştur.

HATAY İLİ DEĞERLENDİRMESİ :

▪ Hatay ili için önemli bir bitki olan ve yöre insanıyla bütünleşmiş defne bitkisi çoğunlukla doğadan toplama şeklinde elde edilmektedir. Doğadan toplama günümüzde yeterli olmakla birlikte toplayıcıların konu hakkındaki eğitimlerinin eksik olması ve gerekli talimatlara uygun davranmamaları nedeni ile doğada mevcut alanlar büyük zarar görmektedir. Bu nedenle hasadın kontrollü olarak yapılması ve toplama yapan kişilerin eğitilerek yönetmelik hükümlerinin benimsenmesi ve uygulanmasında kamu kurumlarının denetleme etkinliğinin artırılması ve defne meyve ve yaprak hasadında mekanizasyon olanakları için gerekli Ar-Ge çalışmalarının yapılması,

▪ Bitki çaylarında kullanılan tıbbi ve aromatik bitkilerin (nane, papatya, melisa, tıbbi adaçayı vb.) tarımına önem ve öncelik verilmesi (gerekmektedir. Ayrıca yüksek mentol içeren *Mentha arvensis* ve *M. piperita* gibi türlerin tarımına ulusal plan dahilinde öncelik verilmesi, diğer taraftan avokado, dut ve böğürtlen gibi bitkilerin yapraklarının bitki ve meyve çaylarında dolgu materyali olarak kullanılmasının sağlanması, *opuntia* (hint inciri) gibi bölgemizde doğal olarak yetişen ve çit bitkisi olarak kullanılan bitkilerin ürün potansiyellerinin araştırılması ve işlenerek değerlendirilmesi,

▪ Önümüzdeki yıllarda defneye olan ihtiyacın artacağına öngörüldüğü bir ortamda, iç ve dış pazar ihtiyacı doğrultusunda kapama defne bahçelerinin oluşturulması amaçlanmalı ve bu amaç doğrultusunda özel ağaçlandırma alanları ve bozuk orman alanları gibi yerlerde kültürünün yapılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması,

▪ Defne ve sivri kekik (*Thymbra spicata*) için zengin bir popülasyon mevcut olup, seleksiyon yöntemiyle yapılacak ıslah çalışmalarında gen kaynaklarının kaybolmaması için gerekiyorsa koleksiyon parsellerinin oluşturulması ve gerekli düzenlemelerin yapılarak sertifikalı üretimlerin yapılması, sertifikalı fidan üretimi yapacak işletmelerin desteklenmesi,

▪ Tıbbi ve aromatik bitkilerin üretiminde ismine doğru üretim materyali temini en önemli sorunlardan birisi olup, bu sorunun çözülebilmesi için acil tedbirlerin alınması,

▪ Tıbbi ve aromatik bitkiler için yapılması gereken analizlerin zamanında yapılarak sağlıklı sonuçlara varılması için bölgesel laboratuvar altyapısının kurulması ve örneklerin mutlak suretle yerinde ve yetkili kişilerce alınmasının sağlanması,

▪ Pazar talebi yüksek olan ve doğadan toplanan sumak ile ilgili üretim ve ıslah çalışmalarının yapılması önerilmiştir.

ANTALYA İLİ DEĞERLENDİRMESİ

▪ Birçok bitkinin doğadan toplanarak elde edildiği ancak kültür alanlarında yetiştiriciliği uygun olan kekik, lavanta, adaçayı gibi tıbbi aromatik bitkileri için üretim materyali temininde yaşanan sıkıntıların giderilmesine yönelik üreticilere destek çalışmalarının yapılması,

▪ Yetiştiriciliği etkileyen en önemli faktörlerden olan pazarlama sorununun sözleşmeli üretim metoduyla aşılması önerilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İLİ DEĞERLENDİRMESİ

▪ Kadın çiftçilere yönelik olarak Bakanlık kuruluşlarının işbirliğiyle kekik üretiminin yaygınlaştırılması

için çalışmalar yapılmakta olup, 2016 yılı için yaklaşık 100 bin fide üretileceği belirtilmiştir. Ayrıca 6 köyde yasal olmadığı halde üretilerek ağızotu yapımında kullanılan *Nicotina rustica* bitkisi yerine kekik ikamesi ile sosyal bir proje şekline dönüşüm sağlanması için bu üreticilerin eğitilmesi ve kekik ekiminde başarı sağlamış illerle (Denizli, Hatay gibi) işbirliği yapılması,

- Fesleğen üretiminin yaygınlaştırılması için uygun yörelerde çalışmalar yapılması önerilmiştir.

KAYSERİ İLİ DEĞERLENDİRMESİ

▪ Boya bitkileri (kök boya, cehri, reseda, yalancı kenevir gibi) için Kayseri ile Adana arasındaki bölgelerde inceleme ve araştırmaların yapılarak hangi bitkilerin boyacılıkta kullanıldığının belirlenmesi,

▪ Tarla hazırlığından hasada kadar ki dönemde mekanizasyona uygun üretim sistemlerinin geliştirilmesi, hasat sonrası kurutma işlemlerine uygun Ar-Ge çalışmaları ve seleksiyon çalışmalarında mekanizasyona uygunluk için gerekli çalışmaların yapılması önerildi.

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİNİN ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN GENEL ÖNERİLER:

▪ Tıbbi ve Aromatik Bitkiler bakımından sahip olduğumuz zengin gen kaynaklarının mutlak suretle korunması için gerekli tedbirlerin acilen alınması (tohumların gen bankalarında saklanması, istenilen tür ve çeşitlere ait anaç bahçelerinin kurulması gibi) ve ülkemiz geneli tür ve çeşit araştırmalarının yapılması ve gerekirse tıbbi ve aromatik bitkiler rehberinin oluşturulması ve ülke geneline dağıtılmasının sağlanması,

▪ Tıbbi ve aromatik bitkiler ile ilgili yapılan araştırma ve yayınlar ile ilgili bilgi bankasının kurulması,

▪ Doğadan toplamanın en temel sorunu olan bilinçsiz toplamanın önüne geçilmesi için gerekli eğitim çalışmalarının yapılması ve bu çalışmalarda öncelikle muhtarların eğitilmesi, doğadan toplamaı düzenleyen kuralların uygulanmasında kamu kurumlarının yaptırıcı gücünün artırılması ve popülasyonları yok olma sınırında olan bazı bitkilerin (salep gibi) toplayıcılığının gerekirse uzun bir süre yasaklanması ve sınırlama getirilmesi,

▪ Gerek iç pazar gerekse dış pazar ihtiyaçlarının artması nedeni ile tıbbi ve aromatik bitkilerin kültür alanlarında üretimine geçiş için en büyük sorun olan ismine doğru materyal temini için gerekli ıslah çalışmalarının acilen yapılması ve sertifikalı tohum, fide ve fidan üretiminin teşvik edilmesi ve desteklenmesi,

▪ Yapılacak üretimlerin amacına uygun ve ekonomik olması için, elde edilmesi amaçlanan ürün ve ürün gruplarının belirlenmesi ve üretim planlamasının ve üretilecek tür ve çeşitlerin hassas olarak belirlenmesi ve bu konuda bitki çaylarında kullanılan tıbbi ve aromatik bitki tarımına öncelik verilmesi (nane, papatya, melisa, tıbbi adaçayı vb.) özellikle nane (yüksek mentol içeren *Mentha arvensis* ve *Menhta piperita* gibi) için Ülkesel bir plan yapılması,

▪ Yapılacak üretimin getirisinin artırılması ve ekonomik olması için tarla hazırlığı, hasat ve ürün işlenmesi sürecinin tamamını kapsayacak şekilde mekanizasyona gidilmesi ve mekanizasyon için gerekli Ar-Ge çalışmalarının yapılması ve özellikle hasat sonrası işlemlerde (kurutma vb.) solar tünel kurutma sistemleri gibi modern kurutma sistemlerinin kullanılması,

▪ Doğadan toplayıcılıktan kültürel alanlarda üretime geçişten sonra ortaya çıkacak olan adaptasyon sorunlarının (sulabilir alanlarda kekikteki kök çürüklüğü gibi) aşılması için gerekli kültürel önlemleri için Ar-Ge çalışmalarının ve yabancı ot, bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele gereksinimlerine karşı bilgi bankasının oluşturulması ve Ar-Ge çalışmalarına başlanması,

▪ Üretim alanlarından elde edilecek ürünlerin amaca uygun olup olmadığını kısacası kalite yönünden incelenmesi ve özellikle ihracatta mağduriyetlerin yaşanmaması ve rekabet gücünün artırılması için gerekli analiz yöntem ve metotlarının belirlenmesi ve bunları gerçekleştirecek ve bölgeye özgü bitkilerin analizlerini yapacak bölgesel laboratuvarların kurulması,

- Üretim planlarının amaca uygun yapılabilmesi ve üretimde mağduriyet yaşanmaması ve fiyat istikrarının sağlanması için sözleşmeli üretim metodunun benimsenmesi ve desteklenmesi,
- Tıbbi ve aromatik bitkilerde organik ve iyi tarım uygulamalarında küçük alanlarda üretim yapıldığından birim desteklemelerin artırılması,
- Yukarıda belirtilen iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi ve uygulanması aşamasında tüm kurum ve kuruluşların ve özel sektörün arasında mutlak irtibatın kurulması ve gerekirse tıbbi ve aromatik bitkiler ile ilgili “tıbbi ve aromatik bitkiler rehberi” oluşturulması,
- Tıbbi ve aromatik bitkiler ile ilgili çalışmaların amacına daha uygun gerçekleştirilmesi ve bilimsel çalışmaların ve Ar-Ge çalışmalarının yürütülebilmesi için “Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Araştırma Merkezi” adı altında bir merkezin kurulması ve ayrıca tıbbi ve aromatik bitkilerin ilgili kurum ve kuruluş işbirliği ile altyapı mevzuatının oluşturulması, bu merkezde Ziraat Mühendisi, Orman Mühendisi, Eczacı, Kimyager ve Biyolog gibi değişik disiplinlerden araştırmacıların çalıştırılması,
- Tıbbi ve aromatik bitkilerin üretimi, işlenmesi ve pazarlamasında faaliyet gösteren, tüm birim ve sektörlerin temsil edilebileceği ve rekabet güçlerini ve pazar paylarını artırabileceği bir birlik kurulması önerilmiştir.

İŞLEME VE MAMUL ÜRÜNLER ÇALIŞMA GRUBU DEĞERLENDİRMELERİ

İşleme ve Mamul Ürünler Çalışma Grubu, Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Ayhan TOPUZ** moderatörlüğünde yürütülen çalışmaların sonucunda ulaşılan ortak görüşler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

- Standart ve istikrarlı hammadde temin edilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- Hatay ilinde TAB eylem planında yer alan bitkiler; Kahramanmaraş'ta kırmızı biber (*Capsicum sp.*), çakşır (*Ferula hermonis*), çivit otu (*Isatis sp.*), sarı kantaron (*Hypericum perforatum*), sumak (*Rhus coriaria*), çörekotu (*Nigella sp.*), sığla (*Liquidambar orientalis*); Niğde'de safran (*Crocus sativus*), çörekotu (*Nigella sp.*), lavanta (*Lavandula sp.*), melisa (*Melissa officinalis*) ve kekik (*Thymus sp.*, *Origanum sp.*); Kayseri'de kimyon (*Cuminum cyminum*), çemen (*Trigonella foenum-graecum*), çörek otu (*Nigella sp.*), lavanta (*Lavandula sp.*), melisa (*Melissa officinalis*), kekik (*Thymus sp.*), cehri (*Rhamnus elatarnus*), mürver (*Sambucus sp.*) ve gilaburu (*Viburnum opulus*); Antalya'da yasemin (*Jasminum sp.*), sarı kantaron (*Hypericum perforatum*), dağ çayı (*Sideritis sp.*), adaçayı (*Salvia fruticosa*), kekik (*Thymus sp.*, *Origanum sp.*), şekerotu (*Stevia rebaudiana*), çarkıfelek (*Passiflora incarnata*), mersin (*Myrtus communis*), hayıt (*Vitex agnus-castus*) ve turuncgillerin üretimi ve/veya işlenmesinin önceliklendirilmesi
- Bitkisel ürünlerin bileşiminde bulunan bitkilerin üretiminde, öncelikli olarak iyi tarım uygulamaları ile üretim yapılmasının sağlanması
- Marjinal tarım alanlarında yapılacak kümelenme çalışmaları ile sektörün talep ettiği adına uygun botanik teşhisi yapılmış hammadde sürekliliğinin sağlanmasına yönelik projelerin desteklenmesi
- Hatay'da en yoğun üretimi yapılan defne bitkisinin yaprak ve meyvesinin işlenmesine ve standart hammadde teminine yönelik hasat planlaması, kurutma, sabit ve uçucu yağ eldesine yönelik yenilikçi prosesler geliştirilmesi
- Uçucu yağ proses atıkları (bitki ve distilasyon altı suyu) ile turuncgil meyve endüstrisi atıklarının ticari değere dönüştürülmesine yönelik çalışmalar yapılması
- Tıbbi ve aromatik bitkileri işleyen işletmelerin GMP üretim koşullarının önceliklendirilmesi ve bu konuda gerekli bilgilendirme ile özendirilmenin sağlanması
- Hedef bölgede mevcut şartlarda ticari olarak öne çıkan tıbbi ve aromatik bitkiler ve mamullerinin içerik analizlerinin yapılması, standartlarının oluşturulması ve coğrafi işaretlerin alınması
- Hammadde üreten işletmeler ile mamul/yarı mamul ürünlerin üretildiği işletmelerin bilgi alışverişi için üretici ve araştırmacıların fuar, bilimsel etkinlikler vb. ortamlarda buluşturulması
- Kurumlar(disiplinler, ticaret odaları STK'lar vd.) arası çalışma gerektirdiğinden bu paydaşlarla işbirliği yapılarak bilgilendirme ve işbirliği ağının(Web, SMS, Sosyal ağlar vd.) oluşturulması
- Deve dikenini (*Silybum marianum*) bitkisinin yetiştirilmesi ve mamul ürünlerinin üretimine yönelik araştırmalar yapılması
- Bölgede tarımı yapılan veya doğal ortamda yetişen halen ekonomik değer taşıyan bitkilerden ilaç hammaddesi, doğal gıda ve tekstil renklendiricilerin elde edilmesi için Ar-Ge çalışmalarının yapılması (kırmızı biber, çivit otu, siyah havuç, sumak, safran vd.)
- Bölgede önemli bir kaynak olarak mevcut olan kızılçam kabuğunun işlenmesi, ticari değeri olan bileşenlerinin elde edilmesine yönelik Ar-Ge çalışmalarının yapılması
- İşletmelerin hammadde temininde işçilik maliyetinin yüksek olması sebebi ile mevcut işleme kapasitesinin tam kullanılmaması ve ticari rekabetin sağlanamaması sorununa yönelik üretici birlikleri modellerinin oluşturulması ve teşvik edilmesi ile bu sorunun nedenlerinden biri olan mamul ürün taşımasının engellenmesine yönelik tedbirler alınması, ödül ve cezai müeyyidelerin uygulanması

- Bitkilerin temizlenmesi, ayıklanması, sınıflandırılması, gerekli olması halinde sterilizasyonunun yapılması ve bitki sistematiği konusunda uzmanlarca teşhis edilmiş adına uygun Türkçe ve Latince isimleri taşıyan ambalajlar içerisinde pazarlanmasının sağlanması
- Tıbbi ve aromatik bitkilerin lokal örneklemelere göre içerik analizlerinin yapılması, spesifikasyonlarının belirlenmesi, standartlarının oluşturulması ve hammadde/mamul ürünlerinin taşımasının engellenmesine yönelik tedbirler alınması
- Küçük işletmelerin benzer işletmelerle aynı hedef doğrultusunda işbirliği sağlayabileceği ortak mekanizmaların oluşturulması
- Gıda sanayiinde aroma verici ve renklendirici olarak kullanılan ve yurt dışından ithal edilen ürünlerin yerel eldesine yönelik Ar-Ge çalışmalarının başlatılması
- Ülke çapında tıbbi ve aromatik bitki işleyen işletmelerin kapasite tespiti yapılarak atıl kapasitenin değerlendirilmesine yönelik üretim ve destekleme politikası uygulanması
- TAB işleyen işletmelerde ivedilikle eğitim çalışmalarının başlaması, eğitim almaya özendirilmesi ve eğitim alan işletmecilerin sertifikalandırılması
- Küçük ve orta ölçekli TAB işletmelerinin kurumsallaştırılması ve markalaşmaya gitmelerinin sağlanması
- İşletme maliyet analizlerinin şeffaflaştırılması, fiyat oluşumunda tarafların görüşlerinin ve katkılarının alınması
- İyi üretim uygulamaları (GMP) ile hammadde işleyen işletmelerin desteklenmesi
- Sektörde bilgi birikimini artırmak için yurtdışında konu ile ilgili yayınların çevrisinin yapılması ve paylaşılması
- TAB'ların işlenmesi konusunda üniversitelerde ve araştırma enstitülerinde laboratuvar ölçekli ve yeni ürün hedefli çalışmaların sanayiye aktarılabilmesi için yarı endüstriyel ölçekte prototip üretim tesisleri oluşturulmasının teşvik edilmesi
- Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları arasında yer alan Homeopati tedavi biçimi için önem arz eden ve ileride popülaritesinin artacağı düşünülen tatula (*Datura stramonium*) bitkisinin gerek tentür gerekse ilaç etken maddesi olarak değerlendirilmesi (özel üretim alanı gerektirmektedir, yabancı ot olarak dağılımının önlenmesi gerekmektedir),
- Sanayiide önemli olan Hint Yağı (*Ricinus communis*) bitkisinin hammadde kaynağı olarak yetiştirilmesi, ilaç etken maddesi olarak ise özel ekstraksiyon metotları ile toksik olan lektin türevi bileşiklerden ayrıldıktan sonra değerlendirilmesi,
- TAB işleyen mikro ölçekli işletmelerin standart ürün üretimine yönelik mamül ürün analizlerinin desteklenmesi için planlamalar yapılması.

Pazarlama Ve Finansman Çalışma Grubunun Selçuk Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Kenan PEKER moderatörlüğünde yürütülen çalışmaların sonucunda aşağıdaki başlıklarda değerlendirmelerde bulunmuştur.

- Hatay Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Eylem Planının (2015-2019) Bakanlıkça yürütülen İtvi ve Tıbbi Bitkiler ile Boya Bitkileri Projesi ile entegrasyonunun sağlanarak, Hatay'da kademeli olarak uygulamaya geçirilmesi,
- Hatay ve çevre illerin, birçok tıbbi ve aromatik bitkilerin yetiştirilmesine imkan tanıyacak iklim ve arazi şartları ile botanik kompozisyona sahip olması sebebiyle iç ve dış pazar isteklerine göre üretimin yaygınlaştırılması,
- AR-GE çalışmaları tamamlanan tür ve çeşitlerde, kamu, üniversite ve özel sektör işbirliğinde demonstrasyonların kurulması,
- Sözleşmeli yetiştiriciliğin yaygınlaştırılması,
- Sektörde değer zinciri tasarımı ve yönetimi,
- Ürünler bazında değer zinciri analizlerinin yapılması,
- Uluslararası piyasalarda tercih edilen türlerin ekolojik ve ekonomik olarak incelenerek orta ve uzun dönemde yurtiçinde üretimlerinin yaygınlaştırılması,
- Tıbbi ve aromatik bitkiler sektörüne yönelik çok sayıda ulusal ve uluslararası finans kaynaklarının olduğu, bölgede yer alan TKDK ve Kalkınma Ajanslarının önemli destekler sunduğu, bununla birlikte sektörde yer alan tarafların (çiftçi, işleyici, tüccar ve ihracatçı) bu desteklerden yararlanma kapasitelerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu, bu alanda üretici örgütlerinin üyelerine aktif destek sağlamaları, proje hazırlama konusunda üyelerini bilgilendirmeleri, konu ile ilgili TKDK ve ajans desteklerinden yararlanmayı kısıtlayan faktörlerin yeniden düzenlenmesi, bilgilendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması,
- Sektörün turizm ile entegrasyonunun sağlanması,
- Sektör ile ilgilenen yerel çiftçilerin grup çalışma teknikleri ile moderasyonlarının artırılması,
- Sektörel kümelenme ve ihtisaslaşmanın geliştirilmesi,
- Toplayıcı pazarları ve yetiştiricilik pazarları ayırımının yapılması,
- Alıcı ve satıcının aracısız olarak bir araya gelmesini sağlayacak web tabanlı bir pazarlama portalının oluşturulması, e-pazarın yerel, ulusal ve uluslararası kullanıcılara açılması ve doğrudan pazarlama imkanlarının geliştirilmesi,
- Alternatif pazarlama kanallarının oluşturulması, toplum destekli üretim ve pazarlama zincirlerinin kurulması,
- Orman ve doğadan toplanan ürünler ile yetiştiriciliği yapılan ürünlerin ayrı ayrı pazarlanması,
- TAB ürünlerinin değişik kalite ve fiyat seçenekleri ile farklı hedef gruplarına yönelik pazarın bölümlenmesi,
- Dış ticaret, enstitü, üretici örgütlenmesi, entegre üretim ve katma değer sisteminin üründen nakite dönüştürülmesi,
- Sektörde tüketici güvenini zedeleyecek taşış ve benzeri olumsuz uygulamaları ortadan kaldıracak, kayıtlı işletmelerin haksız rekabete uğramadan sektörde faaliyette bulunmasını sağlayacak tedbirlerin geliştirilmesi,
- Sektörün tüm aşamalarında etik kuralları esas alan bir yapının kurulması, hedef kitlenin özelliklerini dikkate alarak ismine doğru güvenilir ürünlerin arzının sağlanması,
- Tıbbi aromatik bitkiler sektöründe pazarın istediği koşullarda üretimi sağlayacak uygulamaya yönelik AR-GE ve inovasyon çalışmalarının yapılması, AR-GE alanı ile üretim alanının entegrasyonunu,
- Tıbbi aromatik bitkiler sektöründe iş ortamının geliştirilmesi ve ÜR-GE projelerinin yaygınlaştırılması,
- Yönetişim ve e-yönetişimin geliştirilmesi,

- Ülkemizin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğin kullanılarak gerek doğadan toplama, gerekse yetiştiricilikten elde edilen ürünlerin katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi, ham madde olarak ihracat yerine, mamul madde olarak ihracata öncelik verilmesi,
- Tıbbi ve aromatik bitkilerde etkin bir kayıt ve izlenebilirlik sisteminin etkinleştirilmesi, mevcut kayıt sistemlerinde entegrasyonun sağlanması,
- Tüm tarafların korunması ve uygun fiyat oluşumunun sağlanması amacıyla, üretici bazında pazarlama fonksiyonunu üstlenecek üretici organizasyonlarının teşvik edilmesi, kısa ve orta dönemde alıcıyı ve satıcıyı bir araya getirebilecek yapıların oluşturulması, üretimin yeterli ölçüğe ulaşılması durumunda mevcut borsaların hasat dönemlerinde salon satışı yapacak hale getirilmesi,
- Doğadan toplamada, sürdürülebilirliği sağlamak ve pazarın istediği kalitede ürünü arz edebilmek için sistemin kontrolünde etkinliğin artırılması, toplayıcılara yönelik eğitim çalışmaları yürütülmesi, toplamanın kayıtlı ve izinli kişilerce yapılması, toplayıcılığın bir meslek haline getirilerek gerekirse bu alanda Mesleki Yeterlilik Kurumu ve İş-Kur ile işbirliği içerisinde eğitim ve belgelendirme çalışmalarının yapılması,
- Tıbbi ve aromatik bitkilere yönelik bazı ürünler bazındaki standartların, sektör ihtiyaçları doğrultusunda küresel vizyonla gözden geçirilmesi, ürünlerin uluslararası standartlarda sertifikasyonu,
- Sektörün sürdürülebilirliğini sağlamak, ayrıca pazarda ilave katma değer oluşturmak üzere ekolojik (organik) sertifikasyonların, iyi tarım, iyi üretim ve iyi pazarlama uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- Mevcut tıbbi ve aromatik bitkilerin, coğrafi işarete (mahreç, menşei) konu özellik taşıyıp taşımadıklarının incelenmesi,
- Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve basında yer alan yanlış tanıtımların engellenmesi amacıyla, tıbbi ve aromatik bitkilerin kullanımı konusunda kamu spotu hazırlanması,
- Tıbbi ve aromatik bitkiler (TAB) tanıtım grubunun oluşturulması,
- Tıbbi ve aromatik bitkiler tüketim alışkanlıklarının yönetilmesi ve geliştirilmesi,
- Sektörel temsiliyetin artırılması.

